

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Yttrande över SOU 2023:59 Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation och SOU 2023:19 Statlig forskningsfinansiering Underlagsrapporter

Dnr U2023/02898

Skolverket har beretts möjlighet att yttra sig över remiss av ovan nämnda betänkanden och lämnar svar i de delar som är relevanta för Skolverkets verksamhetsområden.

Sammanfattning

Skolverket ser positivt på ambitionen att undanröja administrativa hinder för forskare att ansöka om och att erhålla finansiering för att kunna bedriva forskning. Skolverket finner dock att flera av utredningens förslag är svåra att förhålla sig till eftersom konsekvensbeskrivningar saknas som berör utbildningsvetenskaplig forskning och praktisknära skolforskning. Skolverket anser inte att betänkandet identifierar de problem eller behov som föranleder föreslagna förändringar av myndighetsstruktur för finansiering av forskning inom utbildningssektorn. Skolverket ser med oro på den föreslagna förflyttningen av Skolforskningsinstitutets forskningsmedel till den föreslagna Myndigheten för strategisk forskning då forskning och innovation som rör utbildningsvetenskap och skolväsendet riskerar att marginaliseras. Vidare befarar Skolverket att den kompetens som finns inom den utbildningsvetenskapliga kommittén på Vetenskapsrådet under nuvarande organisation försvinner med den föreslagna myndighetsstrukturen. Skolverket ser att det är av vikt att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar var och i vilken form forskningsfinansiering av utbildningsvetenskap med dess mångdisciplinära karaktär kommer inrättas. Skolverkets yttrande följer den ordning som förslag och bedömningar presenteras i betänkandet SOU 2023:59. Skolverket anser att flera av de förslag som myndigheten tillstyrker och de bedömningar myndigheten ställer sig positiv till är möjliga att genomföra inom nuvarande befintliga myndighetsstruktur dock med viss omarbeting.

Skolverkets synpunkter

- Skolverket avstyrker förslaget om sju kriterier för framtidens statliga externa finansiering av forsknings- och innovation (5.3)
- Skolverket avstyrker förslaget om en statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter (6.2.1)
- Skolverket tillstyrker förslaget om en formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi (6.5.1)
- Skolverket tillstyrker förslaget om en formell grupp för operativ och administrativ samordning (6.5.2)
- Skolverket avstyrker förslaget om ansöknings- och ärendehanteringssystem (6.5.4)
- Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att finansiera doktorandstudier (6.5.5)
- Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att finansiera utveckling av nya utbildningar (6.5.5)
- Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att undvika samfinansieringskrav för lärosäten i utlysningar (6.5.5)
- Skolverket avstyrker förslaget om uppföljning av myndighetsstrukturen (6.5.6)
- Skolverket tillstyrker förslaget om att låta utreda indirekta kostnader (6.6.1)
- Skolverket ställer sig positiv till bedömningen om en balans mellan extern finansiering och basanslag (6.6.2)

Inledande kommentarer

Förslagen i betänkandet kan få betydande konsekvenser på forsknings- och innovationsområdet utbildningsvetenskap.¹ Utbildningsvetenskap är ett brett vetenskapsområde som ska ligga till grund för huvuddelar i arbetet inom Skolverket och skolväsendet med alla dess olika verksamheter och målgrupper. Dessa verksamheter och målgrupper utgör en central grund för att Sverige fortsatt ska kunna vara ett framgångsrikt kunskapssamhälle. Skolväsendet omfattar ett stort antal olika verksamheter med en mängd olika yrken som arbetar under skilda förutsättningar. Dessa verksamheter och yrken är ständigt påverkade av den föränderliga omvärlden och behöver därmed använda ny kunskap från forskning

¹ Vetenskapsrådet (2023). *Forskningsöversikt 2023. Utbildningsvetenskap*. Vetenskapsrådet.

om, med och för skolväsendet. Det är därför centralt med hög delaktighet av en mängd olika berörda aktörer och behovsägare för att bidra i formuleringar av forskningsområden och forskningsfrågor inom utbildningsvetenskap.² En utgångspunkt för alla som arbetar inom skolväsendet är att ”utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”.³

Skolverket menar att det i betänkandet är otydligt och ser att det är av vikt att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar om utbildningsfrågorna fortsatt kommer att utgöras av en egen kommitté eller om utbildningsfrågorna ska inordnas under något av de fyra beskrivna råden⁴ i förslaget till instruktionen (jfr 2023:59, s. 57, s. 96). Vetenskapsrådet tillhör idag Utbildningsdepartementets ansvarsområde (jfr 2023:59, s. 95) och myndigheten ska ge stöd till samtliga vetenskapsområden, genomföra forskningspolitiska analyser och ge regeringen råd i forskningspolitiska frågor. I betänkandet om de tre nya myndigheterna är det inte tydligt vilken organisatorisk tillhörighet som den nya Vetenskapsmyndigheten ska tilldelas och vilken typ av finansiering som de är tänkta att ansvara för.

Nationell och internationell utbildningsvetenskaplig forskning ligger till grund för den vetenskapliga basen för Skolverket och skolväsendets verksamheter. Skolverket önskar belysa den vikt det utbildningsvetenskapliga området har för verksamheterna inom skolväsendet och därmed poängtera behovet av forskning och innovation på området. Skolverket har ett instruktionsenligt uppdrag där förslagen i betänkandena kan få bäring på exempelvis följande områden: läroplansforskning, forskning om bedömning och kartläggning av elevers kunskaper, forskning om differentiering och anpassningar, forskning om ledning, styrning och organisation inom skolväsendet, professionsutvecklingsforskning, praktisknära forskning och ämnesdidaktisk forskning. Exempelen är inte heltäckande utan ger en bild av forskningsområden som är centrala för skolväsendet och det stora behov av forskning som finns gällande barns och elevers lärande och utveckling. Myndigheten har också ett uppdrag att bevaka vilken skolforskning som görs i svensk och internationell kontext som är relevant för skolväsendet för spridning till Skolverkets målgrupper. Hur och var statlig finansiering av forskning och innovation inom skolväsendets områden görs är därmed av stor vikt för Skolverkets verksamheter. Avsaknaden av tematiska innehåll och vetenskapliga områden försvårar bedömningen av hur den nya myndighetsstrukturen kan komma att fungera i praktiken och vilka konsekvenser som det får för Skolverkets verksamheter.

Skolverket ser att det är av vikt att det i den fortsatta beredningen tydliggörs vilka finansieringar och utlysningar som respektive myndighet kommer att göra samt

² *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring* (SOU 2018:19, s. 107).

³ 1 kap. 5 § Skollagen (2010:800).

⁴ Råd 1: naturvetenskap, lantbruksvetenskap och veterinärmedicin, Råd 2: medicin och hälsovetenskap, Råd 3: samhällsvetenskap, humaniora och konst samt Råd 4: teknik.

hur de hänger samman med tillhörighet till de departement som pekas ut. Vidare ser Skolverket att det är centralt att få klarhet i vilka områden som Utbildningsdepartementet kommer att ansvara för. Skolverket hänvisar till tidigare yttrande och framhåller att det vore bra att, som tidigare utredning föreslagit inrätta Utbildningsvetenskapliga kommittén som ett ämnesråd – ämnesrådet för utbildningsvetenskap.⁵

Skolverket konstaterar att forskning och innovation som rör skolväsendet nämns knapphändigt i betänkandet. Skolverket ser det som en stor brist att fokus på utbildningsvetenskap inte berörs i utredningen. Det har därför varit svårt för Skolverket att ta ställning till förslagen när utredningen inte tagit hänsyn till vilka eventuella konsekvenser som förslagen kan få för olika forsknings- och innovationsområden, däribland utbildningsvetenskap.

5.3 Sju kriterier för framtidens statliga externa finansiering av forskning och innovation

Skolverket avstyrker förslaget om sju kriterier för statlig extern finansiering av forskning och innovation. Skolverket uppfattar att de medel som avses utlysa kommer att ske under större konkurrens då utbildningsvetenskaplig forskning inte har ett eget ämnesråd till skillnad från övriga nämnda områden. Skolverket ser utmaningar och risker med de olika kriterierna som presenterats för framtidens statliga finansiering av forskning och innovation i relation till utbildningsvetenskap och forskning som berör skolväsendet. Myndigheten ställer sig frågande till hur de olika kriterierna kommer att värderas och viktas mellan varandra. Nedan kommenteras varje kriterium för sig.

Kriterium 1: värnar om den fria forskningen

Skolverket tillstyrker kriteriet om att värna den fria forskningen men önskar problematisera detta kriterium i relation till övriga presenterade kriterier. Förutsättningar för fri forskning för forskare och målgrupper inom skolväsendet är centralt.^{6,7} Exempelvis inom den praktiktäna forskningen är det viktigt att lärare är med och formulerar forskningsfrågor som är relevanta för professionen. Betänkandet har inte redovisat vilka eventuella konsekvenser det får för kvaliteten på forskningen om möjligheterna ökar att centralstyra forskning och utbildning i högre utsträckning. Skolverket ser vissa fördelar med att styra riktningen på forsknings- och innovationspolitiken men ser även risker. I förslaget riskerar kriteriet, att värna den fria forskningen, bli en målkonflikt i relation till kriterierna 2, 3 och 5. Skolverket instämmer gällande vikten av att den bestämmelse i

⁵ Skolverket (2005). *Yttrande över betänkandet Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning* (SOU 2005:31). Dnr 2005:1762.

⁶ SUHF (2023). *Akademisk frihet och institutionell autonomi*. Sveriges universitets- och högskoleförbund.

⁷ SULF (2023). *Om akademisk frihet*. Sveriges universitetslärare och forskare.

högskolelagen⁸ som slår fast forskningens frihet enligt bestämmelser i lag åtföljs. Skolverket önskar att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar på vilka sätt den fria forskningen värnas i förhållande till övriga kriterier.

Kriterium 2: stimulerar internationellt konkurrenskraftig och banbrytande forskning

Skolverket avstyrker kriteriet om att stimulera internationellt konkurrenskraftig och banbrytande forskning. Inom den utbildningsvetenskapliga forskningen är resultat sällan ”internationellt konkurrenskraftiga” eller ”banbrytande” då den nationella kontexten är av stor betydelse.⁹ Utbildningsvetenskaplig forskning genomförs i ett system där förändringar i hög utsträckning utgår från politiska beslut. Därför är ord som konkurrenskraftig eller banbrytande inte tillämpbara. Den utbildningsvetenskapliga forskningen, som i hög utsträckning bygger på att få fram kontextuellt viktig kunskap, bygger vidare på tidigare resultat och i ett långsiktigt perspektiv. En betydande del utbildningsvetenskaplig forskning är kontextbunden och riskerar att diskvalificeras enligt kriterium 2. Sådan forskning, exempelvis undervisningsutvecklande och praktiktäna forskning, kanske inte är banbrytande i första steget men kan bli banbrytande på längre sikt.

Kriterium 3: säkrar den kunskap och innovationsförmåga som krävs för att lösa samhällets utmaningar och bidrar till näringslivets konkurrenskraft

Skolverket tillstyrker den första delen av kriteriet och tycker att det är positivt om forskning och innovation kan bidra till att lösa samhällets utmaningar. Dock avstyrker Skolverket andra delen av kriteriet, ”bidrar till näringslivets konkurrenskraft”, med bedömningen att den inte är relevant för skolväsendet eller för utbildningsvetenskap.

Kriterium 4: bidrar till forskning som ger förutsättningar för forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande

Skolverket tillstyrker kriteriet men önskar att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar hur det är tänkt att den nya myndighetsstrukturen ska kunna bidra till ökad forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande. Skolverket instämmer i bedömningen som universitetskanslersämbetet (UKÄ) gör.¹⁰ UKÄ pekar på hur det finns gemensamma utmaningar för lärarutbildningarna för att de ska fortsatt hålla hög kvalitet. Det handlar bland annat om bristande vetenskaplig och professionsrelaterad kompetens samt svag forskningsanknytning (Rapport 2023:9, s. 4). UKÄ föreslår åtgärder på nationell nivå vilket är satsningar på forskning och nationella forskarskolor så att fler kan disputera inom förskolepedagogik, fritidspedagogik och ämnesdidaktiska områden, där de identifierat att det råder

⁸ 6 § Högskolelag (1992:1434).

⁹ Vetenskapsrådet (2023). *Forskningsöversikt 2023: Utbildningsvetenskap*. Vetenskapsrådet.

¹⁰ Rapport 2023:9. *Lärarutbildningarna: Kvalitet, utmaningar och strategier 2016–2022*. Universitetskanslersämbetet.

brist på vetenskaplig kompetens (Rapport 2023:9, s. 6). Vidare betonar UKÄ vikten av att stärka forskningsanknytningen i förskolläro- och grundläro- och yrkesläro- utbildningarna för att skapa utbildning av hög kvalitet. De skriver att resurserna till forskarutbildningar är knappa (Rapport 2023:9, s. 10). Om kriteriet ska ge förutsättningar för forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande bör beskrivningar om hur myndighetsstrukturen kan bidra till detta förtydligas. OECD har i flera rapporter¹¹ beskrivit hur politiker, policymakare och praktiken brister i att använda utbildningsvetenskaplig forskning i sitt arbete.

Kriterium 5: ger goda förutsättningar för internationella samarbeten som stärker svensk forskning och innovation

Skolverket tillstyrker detta kriterium då myndigheten uppmuntrar internationella samarbeten som stärker svensk forskning och innovation. Framtidens möjligheter till internationella samarbeten kommer öppnas upp genom möjligheten att dela data. Skolverket har tidigare uttryckt ett positivt ställningstagande i synpunkter på förslag till nationella riktlinjer för öppen vetenskap.¹²

Kriterium 6: ger en tydlig riktning, agerar proaktivt och ökar förmågan till prioriteringar i det svenska systemet för forskning och innovation

Skolverket önskar att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar detta kriterium, exempelvis genom ett klargörande om frågor såsom vem/vilka ger forskningen en tydlig riktning, vem är det som ska agera proaktivt och hur vet man om forskningsfinansieringen kommer att öka förmågan till prioriteringar i det svenska systemet för forskning och innovation. Här bör regeringen klargöra vad det svenska systemet för forskning och innovation är för något. I relation till utbildningsvetenskap och skolväsendet saknas det alltför mycket information för att kunna ta ställning till om detta kriterium är tillämpligt eller inte.

Kriterium 7: är enkel, tydlig och har låga administrativa kostnader för de som söker och de som erhåller medel

Skolverket instämmer i att det är bra om forskningsfinansiering är enkel, tydlig och har låga administrativa kostnader för de som söker och erhåller medel. Dock framgår inte i förslaget vilka delar som i den föreslagna strukturen som skulle göra den enklare och tydligare. Idag finns redan utarbetade tydliga rutiner och strukturer som dels håller ned kostnader, dels skapar förutsättningar för en likvärdighet för de som söker medel. Såväl Vetenskapsrådet, Formas, Forte och

¹¹ OECD (2022). *Who cares about using education research in policy and practice? Strengthening research engagement, 2022*; OECD (2022). *More than just a go-between: The role of intermediaries in knowledge mobilisation, 2022*.

¹² Skolverket (2023). *Skolverkets synpunkter på förslag på Nationella riktlinjer för öppen vetenskap, Dnr 2023:2885*

Skolforskningsinstitutet använder PRISMA¹³. Att inrätta ett nytt system bedömer Skolverket i stället skulle fördyra och komplicera för verksamheterna.

Avslutningsvis utifrån alla sju (7) kriterier ser Skolverket att det finns risker att dessa kriterier inte kommer att kunna stödja finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning som är av högre kvalitet och som långsiktigt stärker skolväsendets utveckling. Kriterierna i förslaget kommer med all sannolikhet påverka alla utdelningar av medel inklusive vad basanslaget till lärosäten kommer att omfatta och vad som inte omfattas. I konkurrens med andra områden ser Skolverket med oro på att utbildningsvetenskap fortsatt ska få relativt liten forskningsfinansiering i relation till övriga nämnda områden i betänkandena.

6.2.1 Förslag: en statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter

Skolverket avstyrker förslaget till en ny statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter. Skolverket har synpunkter på den omfattande och genomgripande omorganiseringen av myndighetsstrukturen då Skolverket ser att konsekvenserna för utbildningsvetenskap och därmed skolväsendet kan bli stora. Dessutom är utbildningssektorn en av de största arbetsplatserna idag.^{14, 15}

Skolverket uppmärksammar att en konsekvensanalys som berör myndighetens verksamheter och målgrupper inom utbildningssektorn saknas. Myndigheten anser att det är betryggande med nuvarande myndighetsstruktur, det vill säga att de två forskningspolitiska målen som berör forskning och utbildning är placerade på Utbildningsdepartementet (jfr Bilaga 1, s. 448).

För att säkerställa att den statliga finansieringen av FoU sker i linje med det forskningspolitiska målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation behöver vi ett starkt skolväsende som möjliggör en god allmän grundutbildning. Detta är en förutsättning för att kunna studera inom högre utbildning. Skolverket ser risker med att flytta delar av forskningsfinansieringsfrågorna till Klimat- och näringslivsdepartementet, såsom Skolforskningsinstitutets utlysningar av medel för praktisknära forskning, då forskning och innovation som rör utbildningsvetenskap och skolväsendet riskerar att marginaliseras.

Skolverket ser inte de samordningsvinster som räknas upp i betänkandet. Skolverket ser inte heller potentialen i att utveckla djupare kunskaper inom olika områden och sektorer med förslaget i betänkandet. En centralisering av

¹³ <https://prisma.research.se/>

¹⁴ Skolverket (2021). *Läraryggnos 2021*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=8945>

¹⁵ SCB (27 december 2023). *30 vanligaste yrkena*.

utlysningar av forskningsmedel riskerar att leda till att expertkunskaper samt upparbetade strukturer och rutiner går förlorade.

6.5.1 En formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi

Skolverket tillstyrker förslaget om en formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi. Dock noterar Skolverket att det i förslaget inte framgår hur dessa tre myndigheter förväntas samverka med övriga myndigheter som arbetar med forskningsanknuten verksamhet och forskningsspridning. Skolverket ser allvarligt på att samverkan om frågor som rör utbildningsvetenskap och skolväsendet inte ingår i de nödvändiga prioriteringarna. Skolverket önskar därför att regeringen i det fortsatta arbetet förtydligar hur samverkan med övriga myndigheter ska ske så att den formella gruppen för strategisk samordning inte begränsas till en funktionell logik utan även beaktar innehållsliga frågor. Skolverket ser konsekvenser av att utredningen inte valt att fördjupa sig i analysen av enskilda myndigheter som lyser ut medel för att finansiera forskning och innovation. Detta gör att betänkandet riskerar att förenkla komplexa och viktiga delar som bidrar till Sverige som kunskapsnation.

Nationell och internationell utbildningsvetenskaplig forskning ligger till grund för Skolverket och skolväsendets vetenskapliga bas – det vill säga merparten av myndighetens verksamheter. Därför behöver utbildningsvetenskap en forsknings- och innovationsfinansiering som omfattar olika typer av forskning såsom grundforskning, tillämpad forskning och verksamhetsnära forskning. Skolverket anser att det är viktigt med en balans mellan centralisering och decentralisering gällande finansiering av forskning och innovation. Vidare ser Skolverket att det är centralt med en balans mellan en funktionslogik och en sektors- och områdeslogik när det gäller forskningsfinansiering för att kunna utveckla kvalitet i forskning. Som nämnts i tidigare yttrande¹⁶ vill Skolverket åter framhålla vikten av att det inrättas ett ämnesråd för utbildningsvetenskapliga frågor på Vetenskapsrådet. Ett ämnesråd för att dessa frågor skulle synliggöra och prioritera de utbildningsvetenskapliga frågorna i den formella gruppen för strategisk samordning och där det tas fram en gemensam systemstrategi.

6.5.2 En formell grupp för operativ och administrativ samordning inrättas

Skolverket tillstyrker förslaget att en formell grupp för operativ och administrativ samordning inrättas.

¹⁶ Skolverket (2005). *Yttrande över betänkandet Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning (SOU 2005:31)*. Dnr 2005:1762.

6.5.4 Ansöknings- och ärendehanteringssystem

Skolverket avstyrker förslaget om att de forskningsfinansierande myndigheterna ska ha ett gemensamt ansöknings- och ärendehanteringssystem för forskning och innovation och att det ska tillhandahållas av Myndigheten för strategisk forskning. Det framgår inte vad i förslaget som skulle göra den redan befintliga strukturen enklare och tydligare. Idag finns redan utarbetade tydliga rutiner och strukturer som dels håller ned kostnader, dels skapar förutsättningar för en likvärdighet för de som söker medel. Såväl Vetenskapsrådet, Formas, Forte som Skolforskningsinstitutet använder PRISMA. Att inrätta ett nytt system bedömer Skolverket i stället skulle fördyra och komplicera för verksamheterna respektive de som söker forskningsfinansiering.

6.5.5 Finansiering av doktorandstudier

Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att myndigheterna bör finansiera doktorandstudier. För Skolverket är det viktigt att lärosäten kan erbjuda forskarutbildningar. Det har direkt påverkan på Skolverkets nationella professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare som myndigheten ansvarar för. Att det finns möjligheter att utvecklas och meriteras i yrken inom skolväsendet är viktigt för att säkerställa lärarförsörjningen och attrahera fler till yrkena inom skolväsendet. Om Sverige ska ha en högkvalitativ utbildning behöver vi fler forskarutbildade lärare och rektorer samt mer praktiktäna forskning. Skolverket står fast i den bedömning som gjordes i yttrandet Forska tillsammans – samverkan för lärande och bättre¹⁷ att det är genom att stärka en långsiktig samverkan för praktiktäna forskning i enlighet med 1 kap. 5 § skollagen (2010:800) som vi kan få bättre förutsättningar att uppnå högkvalitativ undervisning. Skolverket saknar information om hur det här förslaget berör avtalet gällande Utbildning, Lärande, Forskning (ULF-avtal)¹⁸ och vilka möjligheter för finansiering av forskarskolor som ligger i förslaget. ULF är ett led i att skolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och syftar till att utveckla samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning.

Skolverket vill lyfta att myndigheten i ett tidigare yttrande¹⁹ påpekat att det finns behov av att fler lärare har möjligheter att forska och undervisa samtidigt. Lärare med forskarutbildning och erfarenhet av att driva forskning- och utvecklingsprojekt kan bidra med värdefull expertkompetens som är relativt sällsynt i svensk skola idag. I dagsläget finns ett statsbidrag för praktiktäna forskning och utveckling som nyttjas i mycket begränsad omfattning. Enligt myndigheten vore det därför önskvärt om det gjordes en översyn av det befintliga

¹⁷ Skolverket (2018). *Yttrande över Forska tillsammans – samverkan för lärande och bättre* (SOU 2018:19) Dnr 2018:00767

¹⁸ ULF-avtal (13 december 2023). <https://www.ulfavtal.se/om-ulf-avtal/>

¹⁹ Skolverket (2018) *Yttrande över Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektors professionella utveckling* (SOU 2018:17). Dnr U2018/01224/S

statsbidraget för praktisknära forskning och utveckling, både vad gäller att minska medfinansieringskravets omfattning och att förenkla en del av de övriga villkoren i bidraget. Sådana förändringar skulle kunna göra det mer attraktivt för forskarutbildade lärare och lektorer att söka statsbidraget och därmed öka möjlighet för dessa att stanna kvar i yrket samtidigt som deras kompetens tas om hand.²⁰ I betänkandet är det inte tydligt hur forskarutbildning för lärare i syfte att öka antalet lektorer i skolväsendet ska finansieras. En bedömning som görs är att alla tre myndigheterna bör bevilja medel för finansiering av doktorandstudier. Skolverket ställer sig positiv till detta.

6.5.5 Finansiering av utveckling av nya utbildningar

Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att forskningsfinansierande myndigheter även kan finansiera utveckling av nya utbildningar som baseras på resultat som finansierats av myndigheterna. Skolverket ser positivt på att statlig finansiering kan bidra till att stärka forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande.

6.5.5 Undvik samfinansieringskrav för lärosäten i utlysningar

Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att forskningsfinansierande myndigheter bör undvika att ställa formella krav på samfinansiering från lärosäten vid utlysning av medel.

6.5.6 Uppföljning av myndighetsstrukturen

Skolverket avstyrker förslaget om att en särskild utredare får i uppdrag att analysera och utvärdera myndighetsstrukturen vart fjärde år. Inom nuvarande system görs granskningar och analyser av Statskontoret, Riksrevisionen och olika analysmyndigheter. Skolverket anser att det är viktigt att ha en forskningsfinansieringsstruktur med myndigheter som arbetar långsiktigt, transparent och förutsägbart. Om myndighetsstrukturen potentiellt ska förändras efter vart fjärde år blir det svårt att värna förutsägbarheten, transparensen och långsiktigheten för de forskare, lärosäten och myndigheter som berörs. Utöver detta görs det årsredovisningar och andra uppföljningar på varje myndighet varje år.

6.6.1 Indirekta kostnader

Skolverket tillstyrker förslaget att regeringen bör låta utreda så kallade indirekta kostnader. Skolverket instämmer i att beräkningsprincipen för hur stor del av indirekta kostnader som de statliga finansörerna ska stå för har varierat över tid

²⁰ Statsbidrag för praktisknära forskning och utveckling 2024/25.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-praktiknara-forskning-och-utveckling-2024-25>

och plats. Skolverket välkomnar ett utredningsarbete som inbegriper universitet, högskolor och institut gällande beräkningsprinciper för indirekta kostnader.

6.6.2 Balans mellan extern finansiering och basanslag

Skolverket ställer sig positiv till bedömningen att om regeringen skulle besluta att inrätta en ny funktion för kvalitetsbaserad fördelning av basanslag skulle Vetenskapsmyndigheten vara en lämplig placering för funktionen.

Avslutande kommentarer från Skolverket

Övergripande och genomgående redovisar inte utredningen urval och avgränsningar som ligger till grund för betänkandet på ett tydligt sätt. Skolverket noterar exempelvis att det inte framgår tydligt vilka av aktörerna i referensgruppen som haft fokus på utbildningsvetenskap eller bevakat perspektivet utbildning. Vidare efterfrågar Skolverket en tydligare redovisning av den enkät som ligger till grund för en betydande del av betänkandets förslag och bedömningar. Skolverket noterar också att analys av vilka konsekvenser förslagen kan komma att få för det utbildningsvetenskapliga området inte redovisas. Avslutningsvis uppmärksammar Skolverket att utredningen förväxlat miljarder med miljoner. På sidan 21 står ”De [Vetenskapsmyndigheten, Myndigheten för strategisk forskning och Innovationsmyndigheten] föreslås fördela 17,7 miljarder kronor till forskning och innovation per år”. På sidan 252 står ”Tillsammans föreslås de tre myndigheterna fördela 17,7 miljoner kronor till forskning och innovation per år”. Således ska miljoner ersättas med miljarder på sidan 252.

På Skolverkets vägnar

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Eva Lindqvist
Undervisningsråd

Handlingen är beslutad i Skolverkets elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av:
Peter Fredriksson (Generaldirektör) den 2024-01-28.

I ärendets slutliga handläggning har även avdelningschefen Tommy Lagergren, chefsjuristen Erik Janzon, vikarierande enhetschefen Maria Granander Andersson, undervisningsråden Eva Lindqvist (föredragande) och Sanna Wettergren deltagit.